

Köztársaság, illetve a Szlovák Szocialista Köztársaság Építésügyi és Műszaki Minisztériuma felé. Az irányelvben a szövetségi minisztérium és a köztársasági minisztériumok jogositványainak és hatáskörének pontos meghatározása is megtalálható.

Az irányelvet - részben az eddigi irányítási problémák megoldására való alkalmassága, részben előremutató tendenciái következtében - előrelépésnek tartják. Ennek ellenére sem mondanak le azonban a tervezett magasabb szintű jogszabály kimunkálásáról, amihez a már említett 174/1974.számú minisztertanácsi határozat kedvező kilátásokat biztosít.

/Československá Informatika, 15.k. 11.sz. 1973. p.7-12.
és 16.k. 9.sz. 1974. p.457-462.
Knihnice a Vedecké Informácie, 1973. 3.sz. p.120-123.
Technická Knihovná, 1975. 1.sz. p.1-5; 6-8./

Futala Tibor



TÁJÉKOZTATÁSI INTÉZMÉNYEK ÉS SZOLGÁLTATÁSOK

Az ASLIB 1974. évi tevékenysége

/Beszámoló a szervezet 50. jubileumi évi munkájáról/

Az angliai Szakkönyvtárak és Tájékoztatási Irodák Szövetsége /Association of Special Libraries and Information Bureaux, közismert rövidítéssel: Aslib/ nemrég megtartott közgyűlése elé terjesztette előző évi eredményeiről szóló részletes jelentését. Hazai tájékoztatási szakembereink számára is feltétlenül tanulságos lehet a jelentés, amely az angliai tájékoztatásügy jelenlegi problémáiról és jövőbeni irányzatairól tájékoztat.

TAGSÁG Az Aslib tipikus angol - "non-profit", tehát nem kereskedelmi haszonra létesült szakmai szervezet, amely elsősorban tagdíjakból és szolgáltatásai térítéséből tartja fenn magát. Jelenlegi taglétszáma 2225, nagy részben jogi, kis részben egyéni tag. Az Egyesült Királyságon kívül /70%/ a tagok 74 országból rekrutálódnak /30%/. A tagság majdnem egyharmada ipari és kereskedelmi jellegű intézményeket képvisel, kb. 20%-a egyetemekből és tanintézményekből tevődik össze, míg a többiek a közkönyvtárak, nemzeti könyvtárak, egyéb állami és közületi intézmények.

MUNKATERÜLET SKÁLÁJA

Az Aslib tevékenységének skálája igen széles: kutatási és fejlesztési feladatokat lát el, tanácsadói-konzultáló szervezetet működtet, oktatási és továbbképzési területen működik, tájékoztatási és könyvtári szolgáltatásokat lát el, konferenciákat és előadásokat szervez, kiadói tevékenységet folytat és a szakmai tájékoztatásügy területén emellett még számos egyéb szervezési és propaganda munkát végez.

KUTATÁS ÉS FEJLESZTÉS

A kutatási és fejlesztési feladatok ellátása általában az egy éves beszámoló időszaknál lényegesen hosszabb időt igényel és eredményes befejezésükről általában külön jelentések számolnak be. Az 1974. évi kutatási-fejlesztés munkái közül számunkra talán a legérdekesebb a számítógépes szimulációs modell kidolgozása a könyvtári rutin munkafolyamatok felméréséről, abból a célból, hogy rövid időtartamu tanfolyamokon - akár levelezői oktatás formájában - e rutinmunkák gazdaságos elvégzését el-sajátíthassák. E kutatás pl. kiterjed annak vizsgálatára, hogy átlagban egy-egy könyvtári egység feldolgozása munkafázisonként mennyi időt és munkaráfordítást vesz igénybe, mennyi ideig és milyen célból van az olvasónál, milyen az időigénye a különböző információfeldolgozási folyamatoknak, továbbá kiterjed a könyvtárközi kölcsönzés és a reprodukciós szolgáltatások elemzésére is.

Egy másik, az elmúlt évben megkezdett kutatási-fejlesztési munka célul tűzte ki annak felmérését, hogy 1976 és 1980 közötti időszakban milyen potenciális haszna és gazdasági lehetőségei mutatkoznak az Egyesült Királyságban a számítógépes tájékoztatási hálózatok hasznosításának az információ-visszakeresés céljaira.

Érdekes lehet majd egy másik, 1974-ben megkezdett kutatási téma eredményes befejezésének tanulságait is nyomon követni. Az elsődleges szakirodalmi források beszerzésének költségkihatásait vizsgálják egy adott szakterületen annak megállapítása végett, hogy a folyóiratok vagy más időszaki kiadványok jelenlegi előfizetési és feldolgozási, valamint kezelési-tárolási költségei hogyan viszonyulnak az adott szakterület tényleges, információszükségletének valóságos és minimális költségeihez, figyelembe véve az információk megjelenésének szóródását /Bradford-törvény/.

TANÁCSADÓI TEVÉKENYSÉG

Az Aslib tanácsadói tevékenységét az elmúlt évben főleg kormányzati szervek és országos intézmények, valamint nemzetközi szervezetek vették igénybe; csatlóást okozott, hogy az angol ipari és kereskedelmi vállalatok információ-konzultációs igényei a minimálisra csökkentek - nyilvánvalóan a rossz hazai gazdasági helyzet következményeként. Az elvégzett tanácsadói munkák főleg szervezési és vezetési problémák megoldására irányultak és un. "alkalmazási tanulmányok" /feasibility study/ formájában készültek el; ilyen tanulmány foglalkozott pl. a környezetvédelmi technológia területén létrehozandó európai információelemzési központ feladataival, továbbá a BBC-nél, az angol rádiónál, számítógépes technológián alapuló, évi 120 ezer információs egységű műsornyilvántartási index bevezetésével és végül a manuális és gépesített irodalom visszakeresési módszerek összehasonlításával egy kutatóintézet számára.

**OKTATÁS ÉS
TOVÁBBKÉPZÉS**

1974-ben 36 különféle tanfolyamot szervezett az Aslib 854 résztvevő számára. Az újonnan indított tanfolyamok nagy része a gépesített, számítógépes tájékoztatási rendszerek alkalmazását volt hivatott elősegíteni, mint pl. a "Gépesített rendszerek input-ja", "Gépesített rendszerek output-technológiája", "Gépesített folyamatos tájékoztatási szolgáltatások" témájuk; más tanfolyamok, pl. "A tudományos és műszaki időszak irodalom növekedésének, elavulásának és szóródásának felmérése", "Mikrokiadványok a könyvtárakban", vagy a korábbiakhoz képest bővített tartalmu "Információterjesztés" stb. témákban indultak. Az Aslib oktatási osztálya 1974-ben új kiadásban jelentette meg "A tájékoztatási munka mint hivatás" c. propaganda brosuráját is.

**TÁJÉKOZTATÁSI
SZOLGÁLTATÁSOK**

A tájékoztatási és könyvtári szolgáltatások közül kiemelkedő teljesítményt nyújtott a már évtizedek óta bevezetett "kérdés-felelet" referenz-szolgálat. Több mint 9 ezer, főleg belföldről érkezett kérdést válaszoltak meg: ezek 80%-át az ipartól kapták, és főképpen a szakirodalom lelőhelyeinek felkutatására irányultak. Éppen ezért az Aslib Tájékoztatási Osztály az év során többször is megismételte ehhez kapcsolódó külön tanfolyamát: "A könyvtárközi kölcsönzés sikeres módszerei" témában. Megállapítja egyébként itt a jelentés, hogy a legtöbb ipari szakkönyvtár tulságosan kis bibliográfiai apparátussal és segédlettel rendelkezik ahhoz, hogy a fennálló és igen jól működő angoliai közkönyvtári hálózati rendszert kellőképpen ki tudná használni. Ugyancsak ennek az osztálynak a tevékenységéből leszűrt tapasztalat, hogy a megválaszolt kérdések, ill. adott válaszok bonyolultabbak és hosszabbak lettek, s megválaszolásukhoz fokozottabban vették igénybe a már meglévő indexelő másodlagos szakirodalmi forrásokat; ennek következtében kevesebb dokumentumot kellett házon belül külön, saját maguk számára referálni, s így 50%-kal több referátumot tudtak elkészíteni a LISA /Library Information Science Abstracts = Könyvtári és Tájékoztatótudományi Kivonatok/ számára.

**KONFERENCIÁK,
ELŐADÁSOK
RENDEZÉSE**

Az 1974-es esztendő kiemelkedő rendezvényei a jubileumi évvel voltak kapcsolatosak. Ezek között is külön említésre méltó a Cambridge-ben megrendezett 48. évi konferencia, amelynek tárgya: "Eszközök, technikák és források" volt; ezen belül külön előadások foglalkoztak az információterjesztés "élő" demonstrációis, többek között audio-vizuális formáival, valamint a tájékoztatási intézetek gyakorlatában mind inkább előtérbe kerülő információt közvetítő tájékoztatási szakemberek /information brokers/ szerepével. Egy másik Aslib által a múlt évben rendezett konferencia az Európai Gazdasági Közösséghez tartozó országok hivatalos kiadványainak sajátosságait és hozzáférhetőségét tárgyalta. Érdeklődésre tarthatnak számot az olyan előadások is, mint: "Azonnal és pontosan: a BBC információk áramlatának szervezése" vagy "Ki mit csinál: könyvtári munkafolyamatok szervezése és vezetése" címűek. Mind a konferenciákon, mind más Aslib összejöveteleken elhangzott előadásokról általában részletes beszámolók jelennek meg az Aslib által kifejezetten e célra szerkesztett Aslib Proceedings c. havi folyóiratban.

**KIADÁSI TE-
VEKENYSÉG**

Itt jutottunk el az Aslib kiterjedt publikációs munkájához. A már említett Aslib Proceedings c. folyóiraton kívül, a másik, az Aslib gondozásában megjelenő időszaki kiadvány a jól ismert, ugyancsak havi megjelenésű Journal of Documentation. Emellett 1974-ben jelentek meg az előző, 1973. évben megtartott három jól sikerült konferencia előadásait, vitáit és levont tanulságait tartalmazó kötetek a/ Informatics, b/ The Corporate Approach to Library Management és c/ European Conference on Research into the Management of Information Services and Libraries címmel.

Két újabb utmutató-cimlistát is kiadtak:

A/ The Directory of Operational Computer Applications in U.K. Libraries and Information Units /Működésben lévő számítógép-alkalmazások az Egyesült Királyság könyvtáraiban és tájékoztatási központjaiban. Utmutató./

B/ The Directory of Review Serials in Science and Technology 1970-1973. /Szemle-folyóiratok a tudomány és technika területén 1970-1973 években. Utmutató./

A kiadott kézikönyvek sorából 1974-ben jelent meg az In-Training in Information and Special Library Units /Önképzés a szakmai tájékoztatási és könyvtári egységekben/ címmel.

Az Aslib időszaki kiadványai között feltétlenül meg kell említeni a nem rendszeres időközökben megjelenő Aslib Occasional Publication sorozatcímrel kiadott és egyéni szerzők által megírt, tulajdonképpen a kutatási és fejlesztési eredményeket összefoglaló monográfiákat. Ezek közül 1974-ban THOMAS, P.A. - WARD, V.A.: An Analysis of Managerial Activities in Libraries /A vezetői tevékenységek elemzése a könyvtárakban/ című jelent meg.

**FIÓKOK ÉS
SZAKOSZTÁLYOK
TEVEKENYSÉGE**

Az Aslib három nagy létszámú helyi, vidéki fiókszervezettel is rendelkezik /Midlands, Northern és Scottish Branches/, amelyek gyakori és népes összejövetelein az angliai tájékoztatásügy problémakörének számos helyi, de gyakran országos jelentőségű témáit is megvitatják. Ilyen jellegű összejövetel foglalkozott pl. a helyi közigazgatási szervezetek tájékoztatási lehetőségeivel és számukra az információ hozzáférhetőségével, vagy pl. az angliai iparügyi és technológiai minisztérium tájékoztatási szolgáltatásainak ismertetésével az ipar részére.

A vidéki fiókok mellett egyes szakmák vagy a tájékoztatási típusok szerint külön 11 szakosztály is működik. Ezek közül a Vegyi, a Gépészeti, az Elektronikai, a Közlekedési, a Gazdasági és Kereskedelmi, valamint a Társadalomtudományi szakosztályok az e szakterületeken dolgozó tájékoztatási szakemberek fórumai, míg az Audio-Vizuális, a Koordinált Indexelési, a Számítógép Alkalmazási, a Számítógép-tájékoztatási és a Műszaki Fordítási szakosztályok a nevükben viselt tájékoztatási feladatok szerint foglalkoznak a szakosztályi tagság problémáival.

A fiókok és szakosztályok összejöveteleik és előadásszervezési tevékenységük mellett, az adott szűkebb szakterületen tapasztalatcserére látogatásokat és bemutatókat is rendeznek, emellett szerkesztési kiadványokat is gondoznak. Ilyenek pl. a Technical Translation Bulletin c. időszaki folyóirat, továbbá a Közlekedési szakosztály Newsletter-je stb.

Az Aslib itt csak röviden vázolt, de igen széles területre kiterjedő tevékenységét 30 választott tagból álló Tanács irányítja, amelyet munkájában - feladatok szerint elkülönülő - nyolc állandó bizottság támogat. A Szövetség működését igazgató irányításával 62 főből álló alkalmazotti kar biztosítja.

A Szövetség gondos pénzügyi gazdálkodása lehetővé tette, hogy az angliai nagymértékű infláció ellenére működési költségei 1974-ben csak 7,5%-kal emelkedtek, ugyanakkor a bevételekből sikerült a várható gazdasági nehézségek idejére is megfelelő tartalékot gyűjteni.

Az Aslib munkájáról megjelent korábbi közlemények jegyzéke:

VINCE Pálné: Az információáramlás hatékonyságának vizsgálata. /Az Aslib 1963 őszi konferenciájának előadásai tükrében./=Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 11.k. 4-5.sz. 1964. p.320-327.

VINCE Pálné: Az Aslib 1966. évi 40. konferenciája Scheveningenben.=Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 13.k. 9-10.sz.1966. p.846-853.

VINCE Pálné: Az Aslib 42.konferenciája /Canterbury, 1968. szept.23-25./=Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 16.k.3.sz. 1969. p.175-185.

/Annual Report, London, 1975. Aslib, 50 p./

Vince Pálné



Csehszlovákiában 30 éves a tudományos, műszaki és gazdasági tájékoztatás

Számvetéssel és előretekintéssel ünnepelték meg Csehszlovákiában a tudományos, műszaki és gazdasági tájékoztatási rendszer harmincadik évfordulóját.

Az alapok lerakása már 1945-ben megkezdődött: ekkor vitatták meg, illetve készítették elő a Technické dokumentační středisko /Műszaki